
Osobní vzpomínka MUDr. Karla Macháčka

Osobní vzpomínka MUDr. Karla Macháčka

u příležitosti shromáždění k Mezinárodnímu dni studentstva
a návštěvy představitelů oxfordské univerzity v Praze

18. listopadu 2002

Před šedesáti lety náš národ žil pod nacistickým terorem. V důsledku studentských demonstrací v Praze, v den našeho národního svátku, bylo devět členů českého svazu studentů zatčeno Gestapem a popraveno, přes 1200 studentů odvečeno do německých koncentračních táborů a české univerzity byly zavřeny. K tomu došlo 17. listopadu 1939. Byla to krutá rána národu, který si nepřál nic jiného, než žít v míru se svými sousedy a svým demokratickým způsobem.

Ti z nás, kdo unikli deportaci do koncentračních táborů, si našli cestu z naší Němci okupované vlasti, aby se dostali do Francie a vstoupili do československé zahraniční armády, která bojovala po boku spojenců proti Německu. Když Francie kapitulovala, byli jsme zachráněni před skoro jistou smrtí v německém zajetí britským královským námořnictvem a evakuováni do Anglie.

Skoro každý den se tehdy očekávala německá invaze britského pobřeží, které jsme byli odhodláni se zbraní v ruce bránit. Naše letectvo bylo včleněno do britského královského letectva a zúčastnilo se slavné bitvy o Británii. Byli jsme hrdi na to, že stojíme po boku země, kterou jsme obdivovali pro její smysl pro fair play a její demokratickou tradici.

Ti z nás, kdo byli univerzitními studenty, sloužili v československé armádě jako nováčci, poněvadž měli odloženou vojenskou službu do konce univerzitního dostudování. Pokud hrozilo nebezpečí německé invaze, rádi jsme stáli se zbraní v ruce nebo u ambulancí, abychom bránili sebe a také zemi, která nám poskytla útočiště. Když to nebezpečí polevilo, naše myšlenky se ubíraly k našim nedokončeným studiím a našemu budoucímu povolání, které jsme si zvolili. Cítil jsem - jako řada jiných - že bych mohl být užitečnější jako kvalifikovaný lékař než jako sanitkář. Zmínil jsem se o tom svým vojenským představeným, kteří se na mě dívali s údivem. Ale byl jsem tak přesvědčen o správnosti toho názoru, že jsem to napsal našemu prezidentovi dr. Edvardu Benešovi. Odpověď jsem nedostal, ale když přišel na Štědrý večer navštívit své jednotky, představil jsem se mu jako ten student, který mu psal o dostudování medicíny. Ujistil mě, že se o tom jedná.

Po několika málo měsících nám bylo sděleno, že britské univerzity nabídly místa československým studentům medicíny v posledním roce lékařského studia, aby mohli dostudovat. Byli jsme tím nadšeni - toto šlechetné gesto bylo nejen prospěšné válečnému úsilí, ale také dar zemi, která byla ochuzena o své univerzity. Tak skoro 40 československých studentů medicíny bylo umístěno po univerzitách od Edinburgu do Bristolu s podmínkou, že se okamžitě vrátí ke svým jednotkám, kdyby to válečná situace vyžadovala. Záleželo na děkanech lékařských fakult, aby rozhodli, do jakého stadia britského medicínského studia nás umístí. Toto jsou holá fakta, ale ta nevyjadřují laskavost a přátelské přijetí ze strany děkanů lékařských fakult a profesorských sborů univerzit. Potřebovali jsme jejich pomoc - i s jazykem a anglickou medicínskou nomenklaturou. (Domnívali jsme se, že latina je fonetický jazyk, dokud jsme nezjistili, co s ní natropili Angličané!) Ale studium bylo intenzivní a skvělé a asi po osmnácti měsících jsme byli schopni absolvovat závěrečné britské zkoušky. Po úspěšných zkouškách jsme se vrátili ke svým vojenským jednotkám a odtud byli později přiděleni - někteří k britské armádě, někteří k letectvu a někteří k našim vojenským jednotkám na východní frontě. Tak českoslovenští lékaři, kteří se kvalifikovali v Británii, sloužili skoro na všech bojištích druhé světové války.

Scházela nám jen promoce. Oxfordská univerzita měla úzké styky s univerzitou pražskou od jejího začátku. Jména John Wyckliff a Jan Hus jsou částí slavné české historie. Při této příležitosti se oxfordská univerzita prohlásila za sponzora zavřených českých univerzit po dobu války, aby za ně mohla jednat in loco et nomine. Uspořádala pro nás promoce přesně podle vzoru československých univerzit, na které se dostavili i zástupci naší vlády. Na první prezident dr. Edvard Beneš a na druhou ministr zahraničí Jan Masaryk. Byla tím demonstrována solidarita akademických institucí obou zemí. Tuto skutečnost slavíme dnes také.

Po naší promoci v červenci 1943 v Sheldonské aule, které se zúčastnili hodnostáři oxfordské univerzity v čele s vicekancléřem, jsem měl tu čest oslovit to slavnostní shromáždění jménem nás promovaných. Vyjádřil jsem náš hluboký vděk oxfordské univerzitě za to, že nás vzala pod svá křídla, všem britským univerzitám, které nám umožnily dostudování, a nesčetným britským občanům, kteří se snažili nám poskytnout domov v našich těžkých okolnostech. Tento vděk dnes opakuji.

Udělal jsem též slib: že zůstaneme věrni ideálům demokratické svobody, pro kterou jsme bojovali ve válce. Mohu dnes prohlásit, že jsme ten slib splnili.

Konečně - chtěl bych vyjádřit náš vděk Karlově univerzitě, že nám poskytla příležitost poděkovat Britům za to, co pro nás za války udělali pod vedením Winstona Churchilla. Na to naše historie nesmí nikdy zapomenout.